

ÖSTHAMMARS KOMMUN KOMMUNKANSLIET
2015-10-21
Dnr KS 2015-752 003

HANDLINGSPLAN

Utifrån inventering och analys kring personer med psykisk funktionsnedsättning i Östhammars kommun

Gäller verksamhetsår	Datum för upprättande	Kommun
2016-2017	2015-10-05	Östhammars kommun
Deltagande verksamheter vid upprättande		
Socialförvaltningen samt Enheten för arbete och sysselsättning.		
Brukarorganisationer/motsvarande som erbjudits att ha synpunkter på handlingsplanen		
HSO (handikapporganisationernas samarbetsorganisation) inklusive RSMH (Riksföreningen för social och mental hälsa) Östhammar.		
Plan för uppföljning av handlingsplanen		
Uppföljning av handlingsplanen kommer ske årligen senast 15 september i styrgrupp med representanter från enheten för arbete och sysselsättning samt socialförvaltningen		

Bakgrund och syfte

Utifrån psykiatrisatsningen har en inventering gjorts inom målgruppen personer med psykisk ohälsa. Inventering ger ett underlag för verksamhets- och resursplanering. Kunskapen om målgruppens behov tydliggör hur gemensamma resurser ska användas på ett effektivt sätt och hur samverkansformer ska utvecklas både på övergripande nivå och på individnivå. Stödinsatser ska erbjudas utifrån individuella behov.

Analysen tydliggör vilka slutsatser som kan dras, vilka problemområden som behöver prioriteras och vilka förslag till utveckling och förbättring som kan formuleras. Analysen avser kvinnor och män. Analysen är utgångspunkt för åtgärderna i denna handlingsplan.

Inventeringen har utförts av personal från boendestödet, enheten för arbete och sysselsättning (United action samt aktivitetshuset), närpsykiatri, habilitering samt lokalföreningen RSMH Vallonerna, (Riksförbundet för Social och Mental Hälsa).

Handlingsplanen har gått för kännedom till socialnämnden och kommunstyrelsen (gällande enheten för arbetsmarknad och sysselsättning). Samarbete kring handlingsplanen har, vad gäller sysselsättning, även skett med försäkringskassan och arbetsförmedlingen. Samarbete har även löpande skett med brukar- och anhörigrepresentanter. Uppföljning av handlingsplanen kommer årligen att ske i styrgrupp med representanter från enheten för arbete och sysselsättning samt socialförvaltningen.

Nulägesanalys

Basfakta

Inventeringen genomfördes 2013. I inventeringen ingick 95 personer. 46 av dem var kvinnor och 49 av dem var män. 17 personer var mellan 18-24 år, 29 personer var mellan 25-44 år, 46 personer var mellan 45-64 år och 3 personer var över 65 år. Samarbete med kommun har skett kring 78 personer, samarbete med landsting har skett kring 68, samarbete med staten har skett kring 20 personer och samarbete med övriga organisationer har skett kring 4 personer. För 18 av personerna är en samordnad individuell plan (SIP) upprättad eller håller på att upprättas, för 50 personer föreligger ingen SIP och för 27 personer är ej känt om SIP finns.

Inventeringen gällande stadigvarande boende visar att 61 personer bor i ordinärt boende, av dem har 28 praktiskt stöd i hemmet från socialförvaltningen. 6 personer bor i särskilda boendeformer enligt SoL eller LSS. 9 personer bor stadigvarande hos nära släkt och 3 personer innehar socialt bostadskontrakt. Inventeringen gällande saknad av stadigvarande boende visar att 1 person tillfälligt bor hos släktingar. 8 personer är placerade, varav 3 personer utanför kommunen. 1 person är hemlös (hänvisad till tillfälligt boende). 59 av personerna bor ensamma, 18 personer bor tillsammans med en partner, 12 personer bor tillsammans med sina föräldrar, 2 personer bor tillsammans med annan vuxen person, och 4 personer är ej känt med vem de bor. 5 personer bor tillsammans med egna barn, 1 person bor tillsammans med andras barn och 3 personer är ej känt om de bor med barn.

5 personer har avbruten grundskola, 9 personer har fullgjord grundskola, 15 personer har avbruten gymnasieutbildning, 19 personer har fullgjord gymnasieutbildning, 1 person har avbrutna högskolestudier, 1 person har avbruten annan eftergymnasial utbildning, 4 personer har fullgjord eftergymnasial utbildning och för 41 personer är ej känt. 42 personer har haft sysselsättning under minst en månad de senaste tolv månaderna och 39 personer har inte haft det. För 5 personer har det ej varit aktuellt på grund av andra omständigheter. För 9 personer är sysselsättningen ej känd. 10 personer har arbetat på den öppna arbetsmarknaden, 2 personer har arbetat inom förening eller liknande, 4 personer har arbetat inom offentligt skyddat arbete, 17 personer har arbetat inom kommunal dagverksamhet, 9 personer har deltagit i öppen kommunal verksamhet, 5 personer har studerat, 9 personer har haft annan form av arbete eller sysselsättning och för 1 person är det ej känt.

6 personer har under de tolv senaste månaderna haft lön av arbete, 53 personer har haft sjuk- eller aktivitetsersättning, 7 personer har haft sjukpenning, 3 personer har haft ålderspension, 3 personer har haft studiemedel, 1 person har haft arbetslöshetsersättning, 16 personer har haft försörjningsstöd, 2 personer har försörjts av anhörig eller eget kapital, 5 personer har haft annan inkomst och för 11 personer är det ej känt.

För 95 personer har skattningar om svårigheter inom olika livsområden gjorts och för 92 personer har skattningar om hälsosituationen gjorts. 5 personer har inte ett aktuellt behov av psykiatriska insatser, 68 personer har ett sådant behov samt för 22 personer är behovet ej känt. 21 av personerna har under de senaste 12 månaderna genomgått en allmän hälsoundersökning, 6 personer har ej gjort det och för 68 personer är det ej känt.

Psykosociala insatser

Detta underlag innehåller även en bedömning över hur kommunen erbjuder de insatser som anges i antagna nationella riktlinjer gällande psykosociala insatser vid schizofreni eller liknande psykoser. Socialförvaltningen erbjuder "personlig kontakt vid utskrivning". Socialförvaltningen arbetar även med "delat beslutsfattande" men behöver se över och tydliggöra alla steg i denna process. "Utbildning om sjukdomen" ges inom ramen för vård- och stödsamordning (Voss). Samarbetet kring Voss behöver utvecklas tillsammans med landstinget. Strukturerna för Voss behöver utvecklas inom socialförvaltningen, varför en medarbetare från och med 2015 kommer genomgå en längre utbildning inom Voss. Utveckling av samverkan med landstinget behöver även ske för att socialtjänsten ska kunna erbjuda "socialpedagogiska åtgärder". "Familjeinterventioner" erbjuds ej inom ramen för socialtjänsten. "Anhörigstöd" erbjuds i enlighet med socialtjänstlagen och kommer att tydliggöras inom ramen för socialförvaltningens verksamhetsplan. "Social färdighetsträning" erbjuds och kommer utvecklas inom ramen för Voss. "Daglig aktivitet" erbjuds idag men behöver utvecklas för att tydliggöra ansvar för motivation samt för att utöka olika alternativ. "Praktik enligt IPS-metoden" erbjuds ej idag. Här behöver ansvar och resurser förtydligas. Under 2015 ska ett underlag tas fram för införande av ett IPS-projekt under 2016. "Boende i ordinärt boende",

”boendestöd” och ”bostad med särskild service” erbjuds inom ramen för socialtjänstens antagna riktlinjer. ”Intensiv case management” erbjuds ej, däremot erbjuds ”mindre intensiv case management enligt resursmodellen” genom samverkansmodellen Voss. Här behöver dock samverkan med landstinget tydliggöras.

Samarbete/samordnad individuell plan

Samarbete har skett kring en hel del av personerna i inventeringen. Då dessa personer ofta har en komplex situation behövs en tydlig och professionell samverkan som belyser och stödjer personens hela levnadssituation.

Ett strukturerat samarbete kring samordnad individuell plan (SIP) är viktigt för att tydliggöra och kvalitetssäkra samverkan. Samordnad individuell plan samt hälsofrämjande insatser är viktiga utvecklingsområden för samverkan. Kommunen samverkar gällande målgruppen med landstinget inom närvårdens arbetsgrupp för psykiatri. Samverkan mellan myndigheter inom kommun, landsting och stat behöver utvecklas så att personen får en trygg situation.

Inventeringen visar att det är ett mindre antal brukare som har en upprättad samordnad individuell plan. Kommunen bedömer att det är fler personer som har behov av att en individuell samordnad plan upprättas. Aktiviteter inom denna handlingsplan ska leda fram till att samordnad individuell plan tillförsäkras den enskilde vid behov. Under 2015 har en SIP koordinator anställts, utbildning till professionella har genomförts. Koordinatören har också stöttat de professionella i genomförandet av samordnade individuella planeringar. Utbildning till brukare och anhöriga kommer ske senare under hösten. Koordinatören kommer till viss del fortsätta med detta stöd under 2016.

För att stärka den enskildes och närståendes inflytande och delaktighet vid upprättande av SIP används Vård- och stödsamordning (Voss) som förberedelse inför SIP mötet. Representanter från Östhammars kommun ingår i ett länsövergripande samarbete för utveckling av samverkansmodellen Voss, där finns också landstinget representerat. Ett länsövergripande samarbete pågår gällande uppföljning av arbetet kring Samordnad Individuell Plan. Rapporten med resultat beräknas vara klar i november 2015.

Boende

Inventeringen visar att merparten av personerna stadigvarande bor i ordinärt boende med eget hyreskontrakt. Ett fåtal personer bor under tillfälliga förhållanden varav en person är hemlös. Tre personer har ett tillfälligt boende utanför kommunen. Inventeringen visar att personerna har ordnade boendeformer och att de erhåller stöd av socialtjänsten i sitt boende. Behoven får anses vara tillgodosedda på boendeområdet. Samhällets samverkan kring ansvar för målgruppens boendesituation måste även framöver fortsätta vara ett högt prioriterat område. En förvaltningsövergripande samverkansgrupp med representanter från kommunstyrelsen, tekniska kontoret, socialförvaltningen och allmännyttan finns inom kommunen för att tydliggöra kommunens ansvar gällande boendefrågor. Brukarna är delaktiga genom sin representation inom arbetsgruppen psykiatri inom Närvårdssamverkan.

Enkätundersökning Boende

I september 2015 har en enklare enkätundersökning genomförts, den har lämnats till brukare med insats från boendestöd, förberedande spåret och personligt ombud. Enkäten har undersökt hur personer inom målgruppen upplever sitt boende samt vad de önskar för boende.

51 enkäter har inkommit, varav 28 kvinnor och 22 män och 1 ej angivet kön.

Åldersfördelning och enkätsvar enligt nedan.

<i>Ålder</i>	<i>Antal</i>
18-35	24
36-50	11
51-70	16

<i>Hur bor du idag?</i>	<i>Antal</i>
I vanlig lägenhet eller hus, med eget hyreskontrakt	42
I vanlig lägenhet eller hus med bostadssocialt kontrakt (genom socialförvaltningen)	2
I särskild boendeform med beslut enligt SoL eller LSS	0
Stadigvarande hos mina föräldrar, syskon eller vänner	2
Tillfälligt hos mina föräldrar, syskon eller vänner	2
I familjehem eller i någon form av vård- eller stödinrättning	1
Hemlös (ex. akutboende, härbärge, jourboende, vandrarhem)	0
Annat	2

<i>Hur skulle du vilja bo?</i>	<i>Antal</i>
I vanlig lägenhet eller hus, med eget hyreskontrakt	44
I vanlig lägenhet eller hus med bostadssocialt kontrakt (genom socialförvaltningen)	0
I särskild boendeform med beslut enligt SoL eller LSS	3
Stadigvarande hos mina föräldrar, syskon eller vänner	0
Tillfälligt hos mina föräldrar, syskon eller vänner	0
I familjehem eller i någon form av vård- eller stödinrättning	0
Hemlös (ex. akutboende, härbärge, jourboende, vandrarhem)	0
Annat	4

Analys av enkäten visar att boendet är som de flesta önskar och utifrån detta resultat anses behoven inom boendområdet vara tillgodosedda för de tillfrågade.

Sysselsättning

Ungefär hälften av personerna har haft sysselsättning under minst en månad de senaste tolv månaderna. Ett fåtal personer har arbetat på den öppna arbetsmarknaden. De flesta personerna har haft sysselsättning inom kommunal eller statlig verksamhet. Det är viktigt att denna målgrupp känner en möjlighet av att erbjudas sysselsättning inom den öppna arbetsmarknaden, vilket ger större möjlighet att erhålla sysselsättning över längre tid och med större självständighet. Kommunen har i projektform kartlagt brukarnas behov, resurser samt inventerat de privata arbetsgivarnas inställning till att erbjuda målgruppen sysselsättning. Syftet med projektet är att utveckla samverkan och öka målgruppens möjlighet till sysselsättning. Brukarna är delaktiga genom sin representation inom arbetsgruppen psykiatri inom Närvårdssamverkan.

Kartläggning av arbetsgivarnas inställning

Enkät har skickats ut till totalt ca 50 privata företag och kommunala platser, 11 av dessa har svarat. Av svaren kan utläsas att många är tveksamma men inte helt ovilliga att ta emot en praktikant ur målgruppen. Av de svarande företagen tycker 7 att det vore bra med handledarstöd på plats. Detta är en hög siffra och stödjer väl tankar om metoden individuellt stöd i arbete, ISA. Andra stöd som företagarna var positiva till var personlig handledning av personal med kunskaper, möjlighet att avsluta snabbt samt utbildningsföreläsningar.

Enkätundersökning sysselsättning

I september 2015 har en enklare enkätundersökning genomförts, den har lämnats till brukare med insats från boendestöd, förberedande spåret och personligt ombud. Enkäten har undersökt hur personer inom målgruppen upplever sin sysselsättning samt vad de önskar för sysselsättning.

51 enkäter har inkommit, varav 28 kvinnor och 22 män och 1 ej angivet kön.

Åldersfördelning och enkätsvar enligt nedan.

Ålder	Antal	Kvinnor	Män	Inget angivet kön
18-35	24	12	11	1
36-50	11	5	6	
51-70	16	11	5	

Vilken form utav sysselsättning under de senaste 24 månaderna?

Form av sysselsättning	Antal
Arbete	5
Praktik	4
Studier	3
Sjukskrivning	26
Annan sysselsättningsverksamhet (ex. Förberedande spåret, RSMH)	5
Inget	8

Om du fick ett arbete/en praktik idag skulle du kunna ta det då?

Ja, med hjälp av stöd på plats	26
Ja, utan något stöd	5
Nej, jag vill inte arbeta/praktisera	18
Ej svarat	2

Hur mycket tror du att du skulle klara av att arbeta/praktisera?

%	Kvinnor	Män
25 %	11	7
50 %	5	6
75 %	4	1
100 %	2	0
Inget alternativ/inget svar:	7	8

Analys av enkäten visar att område sysselsättning är ett område som behöver utvecklas för målgruppen. I ett första steg bör detta fokusera på sysselsättning med 25 %. Anpassat stöd behövs för att möjliggöra för brukarna att klara av arbete och praktik, detta stöd behöver också utvecklas. Genusperspektivet bör också beaktas.

Delaktighet

Ytterligare en enklare enkätundersökning kommer genomföras under hösten. Enkäten ska undersöka känslan av delaktighet hos de brukare som beviljats boendestöd och hos deltagare vid förberedande spåret.

Fortsatt utveckling

Den genomlysning som skett inom PRIO-satsningen tydliggör behovet av ett ständigt fortsatt utvecklings- och förbättringsarbete gällande handläggning och insatser till målgruppen. Ansvarsförhållanden för olika insatser och helhetsperspektivet behöver förtydligas och förstärkas. Samverkan både internt, inom och mellan flera förvaltningar, och externt måste systematiseras. Utåtriktade insatser för att ändra attityder i samhället behövs också.

Brukar- och anhörigperspektiv

Handlingsplanen har varit på remiss hos HSO för synpunkter.

Vid HSO:s styrelsemöte diskuterades PRIO handlingsplaner enligt nedan.

”Med anledning av överenskommelsens punkt 9 vill vi framhålla följande:

- Delaktighet för patienter/brukare fungerar inte som det är tänkt.
- Upplevs att brukarinflytande på organisationsnivå är bara i tal men inte i praktiken.
- Inflytande på verksamhetsnivå har hittills inte fått effekt”.

Planering för hur verksamheten ska utvecklas 2016-2018

Område: Samarbete/samordnad individuell plan		
Aktivitet	Ansvar	Tidsplan
Utveckla rutiner inom kommunens verksamheter för att implementera SIP	Socialförvaltningen	2016
Erbjuda SIP utbildning till brukare och anhöriga	Socialförvaltningen	2016
Utvecklingsarbete i samverkan gällande SIP och Voss, lokalt och i länet	Socialförvaltningen	2016
Fortsatt utveckling av samverkan mellan socialtjänst och närpsykiatri	Socialförvaltningen	2016
Fortsatt utveckling av samverkan mellan socialtjänst och arbetsförmedling	Socialförvaltningen	2016

Område: Boende		
Aktivitet	Ansvar	Tidsplan
Fortsätta arbetet med att tydliggöra behov, ansvar och roller gällande boende för aktuell målgrupp	Socialförvaltningen	2016-2017
Inom närvården tillsammans med brukar- och anhörigrepresentanter ta fram åtgärder för att öka deras inflytande inom boendeområdet och hur synpunkter kan inhämtas	Socialförvaltningen	2016-2017

Område: Sysselsättning		
Aktivitet	Ansvar	Tidsplan
Inom närvården tillsammans med brukar- och anhörigrepresentanter ta fram åtgärder för att öka deras inflytande inom sysselsättningsområdet och hur synpunkter kan inhämtas	Socialförvaltningen och Enheten för arbete och sysselsättning	2016-2017
Tillsammans med arbetsförmedlingen, försäkringskassan och landstinget utveckla plattform för samverkan med stöd av nya funktionen, Samverkanskoordinator. Via denna plattform skapas ett länsövergripande nätverk för kunskapsutveckling gällande personer med psykisk ohälsa	Socialförvaltningen och Enheten för arbete och sysselsättning	2016-2018
Utifrån kartläggning gällande resurser och inventering av näringslivets inställning till att erbjuda målgruppen arbete/ sysselsättning, samt utifrån enkät, i projektform arbeta med att erbjuda IPS eller liknande metoder	Socialförvaltningen och Enheten för arbete och sysselsättning	2016
Fortsätta utveckla möjligheter till samordnad rehabilitering utifrån gemensamt projekt med försäkringskassan (Impuls)	Socialförvaltningen	2016
Tillsammans med försäkringskassan och arbetsförmedlingen nu praktisera de kunskaper som lärts vid utbildningen i att hålla nätverksmöten.	Socialförvaltningen och Enheten för arbete och sysselsättning	2016-2017